ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 29.5.2024 г.
COM(2024) 212 final

# СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

## относно оценката на Механизма за гражданска защита на Съюза — укрепване на готовността на ЕС при извънредни ситуации

Съдържание

1. Увод – МГЗС укрепва готовността на ЕС ..... 2
2. Постигане на резултати въпреки предизвикателствата. Назряващи заплахи на хоризонта ... 2
3. Констатации от оценката – МГЗС функционира в променяща се картина ..... 6
4. В перспектива – Поуки от миналото за укрепване на способността на ЕС да се справя с кризи ..... 8
5. Заключение ..... 11

## 1. Увод — МГЗС укрепва готовността на ЕС

След настъпването на бедствие гражданската защита[1] е спасителният пояс за засегнатото население. Когато кризата надхвърля капацитета на една държава, Механизмът за гражданска защита на Съюза (МГЗС)[2] е оперативният гръбнак, улесняващ колективния отговор на Европа както в рамките на нейните граници, така и извън тях.

Въпреки че през оценявания период 2017—2022 г. МГЗС беше задействан над 500 пъти, само в периода между 2020 г. и 2022 г. случаите на задействане бяха повече от 320[3], което е пет пъти повече в сравнение със средната стойност за предходното десетилетие. Тази възходяща тенденция подчертава нарастващата важност на МГЗС за укрепване на готовността на Съюза за извънредни ситуации на всички равнища.

През 2021 г. с наградата на Европейския омбудсман за добра администрация беше признат изключителният принос на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ (ГД ЕСНО) и ЕСВД, чиито извънредни усилия улесниха репатрирането на над половин милион граждани на ЕС, блокирани в различни части на света по време на пандемията от COVID-19.

Това е пример за ключовата роля на институциите и агенциите на ЕС в рамките на МГЗС за подпомагане и допълване на действията на държавите членки по време на криза. По същество опазването на нашето общество, природа и културно наследство зависи от способността ни да предотвратяваме и да се подготвим за бъдещи бедствия. Гражданската защита не се осъществява изолирано; тя изисква съвместни усилия, премахване на изолираността и съвместна работа като сплотен Съюз за укрепване на нашата колективна издръжливост и готовност.

В настоящото съобщение се очертава променящата се картина на нуждите и предизвикателствата, пред които е изправена гражданската защита в Европа, и се формулират препоръки за повишаване на ефективността в рамките на МГЗС по отношение на предотвратяването, готовността и реакцията при управлението на бедствията.

## 2. Постигане на резултати въпреки предизвикателствата. Назряващи заплахи на хоризонта

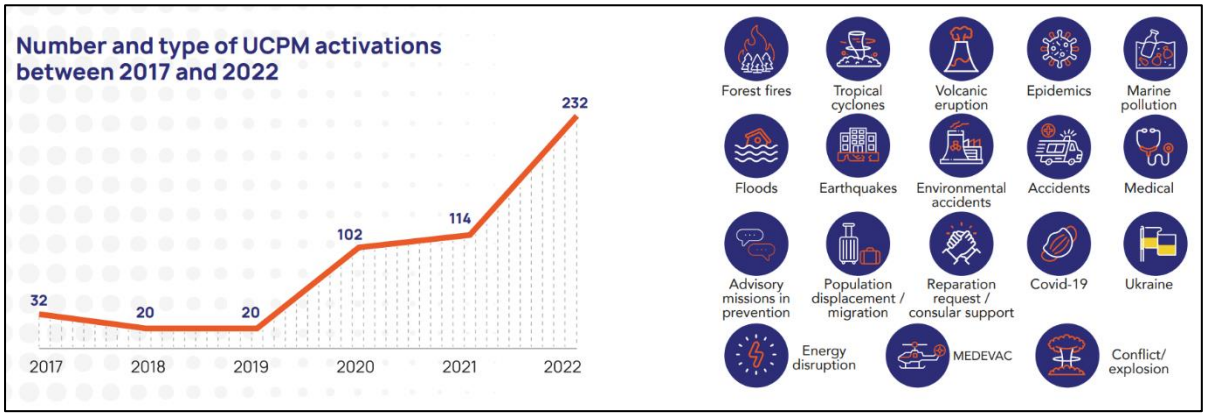
Картината на рисковете в Европа се променя драстично. Днес ЕС е изправен едновременно пред множество предизвикателства и заплахи от различно естество и с нарастваща сложност. Увеличаването на броя на конфликтите, причинените от човека и природните бедствия, включително екстремните метеорологични явления, и променящият се характер на рисковете за сигурността все повече поставят под въпрос структурата на ЕС за управление на риска от бедствия и способността на МГЗС да функционира ефективно. Постоянното нарастване на броя на случаите на задействане на МГЗС през последните години показва, че тази тенденция ще продължи.

[1] Гражданската защита се състои от спешна помощ, предоставяна под егидата на правителствените органи при подготовката за бедствие или непосредствено след настъпването на бедствие в Европа и по света.

[2] 27-те държави членки и 10 трети държави (Албания, Босна и Херцеговина, Исландия, Черна гора, Северна Македония, Молдова, Норвегия, Сърбия, Турция и Украйна) са част от Механизма за гражданска защита на Съюза.

[3] Въпреки че свързаното с войната задействане на механизма от Украйна през 2022 г. беше отчетено само веднъж, то включваше над 120 актуализирани искания за помощ.

*Фигура 1 — Брой и видове на случаите на задействане на МГЗС*




*Графиката (вляво) показва нарастващия брой на случаите на задействане на МГЗС от 2017 г. до 2022 г. Инфограмите (вдясно) илюстрират видовете кризи, към които е бил насочен МГЗС през същия период от време.*

Петте ключови измерения, очертани по-долу, илюстрират тази променяща се картина на рисковете и показват как МГЗС вече използва способността си за адаптиране и целия си набор от инструменти за справяне с рисковете във всички тези измерения. Очаква се обаче променящите се рискове да окажат по-значително въздействие върху Европа в бъдеще, като вероятно ще увеличат различията в начина, по който Европа се справя с рисковете.

### *2.1. Функциониране в сложна обстановка: координирани действия в отговор на възникващите кризи*

В оценката беше подчертана забележителната гъвкавост на МГЗС при адаптирането към променящите се предизвикателства.[4] Бързите корекции, направени в законодателството на ЕС с цел приспособяване към инструментите на ГД ECHO, бяха посочени като основни примери за тази гъвкавост. В това отношение значителното увеличаване на капацитета за натрупване на медицински запаси в рамките на rescEU вследствие на пандемията от COVID-19 беше счетено за значително постижение от страна на особено голямо мнозинство заинтересовани страни[5] както на национално равнище, така и на равнището на ЕС.

През целия период, обхванат от оценката, стана очевидна ключовата координационна роля на Координационния център за реагиране при извънредни ситуации (ERCC) между органите за гражданска защита и за здравеопазване, както и между министерствата на външните работи в държавите членки и участващите държави, заедно с ЕСВД и делегациите на ЕС. Освен това, заедно с генералния секретар, центърът улесни координацията между дирекциите на Европейската комисия, ЕСВД и Съвета. Това междусекторно сътрудничество се оказа от ключово значение за справяне с последиците от Covid-19, включително предоставянето на медицински материали и логистична подкрепа за консулска помощ при репатрирането на граждани на ЕС, блокирани в трети държави. В този контекст иновативните подходи и приспособимостта към нови ситуации бяха ключови фактори за успех.

[4] По-голямата част от респондентите в проучването сред органите на държавите членки (ICF, независимо помощно проучване на МГЗС за периода 2017—2022 г.).

[5] Проучване сред органите на държавите членки и институциите на ЕС (ICF, независимо помощно проучване на МГЗС за периода 2017—2022 г.).

### *2.2. Динамични предизвикателства: адаптиране на системите за картографиране на риска и ранно предупреждение*

Специалната работна група от учени, която даде своя принос за оценката на МГЗС, набеляза области за подобряване на ефективността на системите за ранно предупреждение (СРП) за повишаване на готовността на национално равнище и на равнището на ЕС. По-специално СРП могат да бъдат преразгледани с цел:

1. да се гарантира, че **информацията е по-малко разпокъсана** между СРП на равнище ЕС и на национално равнище: няколко заинтересовани страни откроиха предизвикателството да се управлява голям обем информация от различни системи, което затруднява бързото осъществяване на експертна оценка по време на важни събития. Освен това СРП на равнище ЕС биха могли да оказват по-систематично влияние върху националните СРП[6];

2. **да обхващат повече опасности**: опасностите, които са обхванати най-ефективно от системите за ранно предупреждение и мониторинг, са горските пожари, наводненията и сушите, благодарение на мониторинг в почти реално време. Въпреки това мониторингът на наводненията, извънредните здравни ситуации и други причинени от човека (или антропогенни) бедствия може да бъде подобрен и да стане по-ефективен[7].

### *2.3. Спешна реакция: мобилизиране на ресурси за тежки и трансгранични природни бедствия*

През лятото на 2023 г. Европа беше засегната от горещи вълни, рекордни горски пожари и катастрофални наводнения. Те често протичаха едновременно, вписвайки се в по-широката тенденция на екстремни климатични феномени. През юли и август 2023 г. температурите в световен мащаб достигнаха рекордно високи стойности, надхвърляйки прага от 1,5 °C, определен в Парижкото споразумение. Това онагледява потенциалните средни летни условия в бъдеще, ако не се предприемат действия в областта на климата.

Констатациите от оценката показаха, че предварителното разполагане на пожарникари през 2021 г. оказа положително въздействие върху улесняването на обмена на знания между пожарникарите в регионите, засегнати от горски пожари. Този подход беше добре приет и като инструмент за повишаване на ефективността на реакцията. През 2021 г. в Гърция бяха предварително разположени пожарникари, които да окажат помощ по време на летния сезон на горските пожари. След положителната обратна информация от държавите членки и участващите държави тази инициатива беше подновена, като 11 държави членки се ангажираха да изпратят почти 450 пожарникари във Франция, Гърция и Португалия като подготовка за предстоящия сезон на горските пожари.

---

[6] В този контекст един национален орган отбеляза, че някои държави имат по-добро съответствие между националните си системи и СРП на ЕС. Той посочи като забележителен примерът по време на внезапните наводнения през 2021 г. в Германия, при които на европейско равнище имаше информация за ранно предупреждение, но местните и регионалните власти не бяха запознати със системата и мащаба на очакваните наводнения.

[7] Неотдавнашен пример за действия по линия на МГЗС в тази област е съфинансирането на нова система за ранно предупреждение, обхващаща всички опасности, за Държавната пожарно-спасителна служба на Латвия. Основните резултати от проекта включваха проучване за осъществимостта, в което се сравняват различните решения, които телекомуникационните дружества биха могли да предоставят, проучване сред населението, за да се разбере доколко латвийското население е информирано за механизмите за предупреждение при бедствие, и проект на архитектурата на предложената система, включително необходимата инфраструктура и оперативна съвместимост.

Освен това в оценката беше подчертано, че голямо мнозинство от заинтересованите страни оценяват гъвкавостта на МГЗС и, което е по-важно, способността му бързо да се адаптира и да реагира на нови ситуации. Въвеждането на резерва rescEU, заедно с неотдавнашното бързо решение за увеличаване на въздушния флот на rescEU беше изтъкнато като забележимо доказателство за гъвкавостта и иновационния капацитет на МГЗС да запази своята актуалност. Адаптивността на програмата за обучение на МГЗС и на EU MODEX също беше приветствана и счетена за доказателство за гъвкавостта на МГЗС.

### *2.4. Променящи се рискове и заплахи за сигурността, изискващи повишени способности за реагиране*

Отговорът на агресивната война на Русия срещу Украйна доведе до най-мащабното до момента задействане на МГЗС, включващо сложни логистични операции. На 15 февруари 2022 г. Украйна задейства МГЗС в подготовка за мащабна извънредна ситуация и неколкократно актуализира първоначалното си искане. Исканията се отнасяха, наред с другото, до медицински консумативи, храна, оборудване за укрития, противопожарно оборудване, ИТ и комуникационно оборудване, апарати за защита на културното наследство, мерки за противодействие на ХБРЯ материали и селскостопански консумативи.

ERCC подпомогна Полша, Румъния и Словакия при създаването на логистични центрове на МГЗС[8], където получаваната помощ беше приета, консолидирана и впоследствие изпратена в Украйна. Освен това, в отговор на значителния обем запитвания от частни дружества след кампанията „Stand for Ukraine“ от страна на Комисията, в Белгия беше създаден пилотен проект за насочване на дарения от частния сектор в рамките на rescEU.

В отговор на нарастващото търсене на медицинско лечение Европейската комисия (ГД ЕСНО и ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“) създадоха стандартна оперативна процедура за медицинска евакуация (MEDEVAC) на разселени лица от Украйна. Полша, Молдова, Словакия и Украйна поискаха подкрепа за операции по медицинска евакуация от съответната държава към други европейски държави с наличен болничен капацитет.

Освен това инициативата за изграждане на сценарии[9] има за цел да предостави изчерпателни доказателства за необходимостта от по-нататъшни подобрения в рамките на МГЗС, за да се преодолеят очакваните предизвикателства в променящата се картина на рисковете в Европа, включително каскадният ефект от заплахите за сигурността, който може да доведе до повишена вероятност от бедствия, които имат голямо въздействие и засягат множество сектори и няколко държави. По същество сценариите засилват аргументите за предоставянето на допълнителни ресурси, за адаптиране на съществуващото функциониране на МГЗС през целия цикъл на управление на извънредните ситуации и за свързани с това изменения на правната рамка на МГЗС.

[8] Финансиране на стоки, канализирани чрез центрове.

[9] Изпълнява се съгласно член 10, параграф 1 от Решение № 1313/2013/ЕС.

### *2.5. Закрила за уязвимите: справяне с въздействието на бедствията върху уязвимите групи*

Рисковете, свързани с климата, засягат непропорционално уязвимото население поради социално-икономически фактори като доходи, пол, възраст, увреждания, здраве и социално изключване, като вече съществуващите неблагоприятни условия допълнително възпрепятстват способността на уязвимите групи да се възстановяват от бедствия[10]. От началото на агресивната война на Русия срещу Украйна бяха документирани случаи на основано на пола и сексуално насилие, реч на омразата и ксенофобия.

В този контекст и в контекста на препоръката и съобщението на Комисията относно „Цели на Съюза за издръжливост при бедствия“[11] Комисията се застъпи за систематично разглеждане на специфичните нужди на хората в уязвимо положение, включително лицата с увреждания и децата, в рамките на националните системи за ранно предупреждение.

## 3. Констатации от оценката — МГЗС функционира в променяща се картина на рисковете

Новата реалност за управление на извънредни ситуации, описана по-горе, предостави множество възможности МГЗС да демонстрира своята ефикасност и ефективност като инструмент за извънредни ситуации, който може допълнително да укрепи европейската издръжливост на сложни, дълготрайни и понякога едновременни кризи. Основните констатации от функционирането на МГЗС през периода 2017—2022 г. подчертават тази оценка.

[10] Европейска комисия, Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Управление на климатичните рискове — в защита на хората и просперитета, COM/2024/91 final,< b04a5ed8-83da-4007-9c25-1323ca4f3c92_en (europa.eu)>.

[11] Препоръка на Комисията от 8 февруари 2023 г. относно целите на Съюза за издръжливост при бедствия, 2023/C 56/0, <EUR-Lex - 32023H0215(01) - EN - EUR-Lex (europa.eu)>;Европейска комисия, Съобщение относно целите на Европейския съюз за устойчивост при бедствия: Съвместни действия за справяне с бъдещи извънредни ситуации, COM/2023/61 final,< EUR-Lex - 52023DC0061 - EN - EUR-Lex (europa.eu)>.

***Основни констатации от оценката за периода 2017—2022 г. относно функционирането на МГЗС***

1. МГЗС се адаптира към променящия се натиск и изисквания и успешно поддържаше висок процент на реагиране въпреки увеличаващия се брой на случаите на задействане;
2. МГЗС показа гъвкавост за адаптиране към променящите се нужди на място и непредвидени събития. Новаторските отговори на новите измерения на кризите бяха ключов фактор за успеха.
3. МГЗС засили своите измерения, свързани с превенцията и готовността, като повиши разходната ефективност;
4. МГЗС допринесе за повишаване на готовността при бедствия на национално равнище и на равнище ЕС;
5. МГЗС спомогна за засилване на сътрудничеството между участниците в гражданската защита и нетрадиционните участници в управлението на бедствия;
6. МГЗС допринесе за повишаване на осведомеността относно бедствията в рамките на общността за гражданска защита;
7. Картографирането на риска чрез прегледа на рисковете на равнище ЕС допринесе за укрепване на превенцията на бедствия, въпреки че продължават да съществуват предизвикателства по отношение на съпоставимостта и наличието на данни;
8. МГЗС улесни трансграничното сътрудничество между ЕС, държавите членки и участващите държави в областта на готовността и реакцията при бедствия;
9. ГД ЕСНО и националните органи за гражданска защита са изправени пред недостиг на ресурси и значително работно натоварване.

Освен това оценката показа, че променящата се картина на рисковете и заплахите също постави на изпитание МГЗС. Това виждане се споделя от Европейския съвет, който апелира за по-широка европейска система за управление на кризи. В няколко заключения на Съвета от 2023 г.[12] и 2024 г.[13] се признават предизвикателствата, породени от междусекторните и трансграничните кризи и природните и причинените от човека бедствия, които допълнително се изострят от прогнозираното увеличаване на климатичните опасности.

Като цяло се поставя акцент върху укрепването на европейската издръжливост в стратегически области чрез възприемането на подход към готовността и реакцията, обхващащ всички опасности, като се използват съответните механизми, включително МГЗС. Освен това способността за поддържане на обществени функции зависи от това държавите членки систематично да включват подхода, обхващащ всички рискове, във всички съответни политики, като по този начин се гарантира издръжливост още на етапа на проектирането[14]. Първата линия на защита при управлението на риска се крие в политики, които могат да намалят уязвимостта и да ограничат експозицията на хора[15]. В този контекст усилията за адаптиране към изменението на климата и смекчаване на последиците от него са от основно значение за повишаване на издръжливостта и капацитета на ЕС за реагиране при кризи. Отчитайки политическите насоки, посочени по-горе, гарантирането на устойчивото функциониране на съществуващия модел на МГЗС за управление на извънредни ситуации се превърна във въпрос от основно значение. Същевременно обаче се признава необходимостта МГЗС да бъде укрепен допълнително за справяне с новите опасности и рискове в рамките на

[12] Заседания на Европейския съвет на 29—30 юни 2023 г. и на 26—27 октомври 2023 г.
[13] Заседание на Европейския съвет на 21—22 март 2024 г.
[14] Структурните решения, като например решенията относно териториалното устройство, следва да отчитат всички съответни рискове и да бъдат одобрени от националните органи, отговарящи за издръжливостта на критичната инфраструктура и критичните субекти.
[15] COM(2024) 91 final

по-приобщаващ подход, обхващащ всички опасности, в по-широката архитектура на Европа за управление на кризи.

По подобен начин в независимите научни становища относно стратегическото управление на кризи в ЕС, изразени от Групата на главните научни съветници на ЕС[16], се стига до заключението, че ефективното управление на кризи предполага укрепване на управлението на ЕС, повишаване на издръжливост на инфраструктурата, оптимизиране на финансовите ресурси, насърчаване на общественото сътрудничество и осигуряване на достъпни данни за ефективна комуникация.

***Стратегическо управление на кризите в ЕС: подобряване на предотвратяването, готовността, реакцията и издръжливостта на кризи на ЕС***

Независимите научни становища относно стратегическото управление на кризи в ЕС, изразени от Групата на главните научни съветници към колегиума на членовете на Европейската комисия, установи, че ЕС следва:

1. да разработи пътна карта за създаването на полезни взаимодействия между съществуващите законодателство и инструменти;
2. да реагира на каскадни и трансгранични кризи, като укрепи капацитета на Европа за стратегическо управление на кризи;
3. да повиши издръжливостта на критичните инфраструктури на каскадни ефекти;
4. да предприеме мерки съществуващите финансови инструменти и ресурси на ЕС да бъдат по-приспособими, да се предоставят по-бързо и да бъдат по-ефикасни;
5. да сътрудничи тясно с обществеността при ефективното управление на кризи; както и
6. да предостави оперативно съвместими, висококачествени данни и лесна за съобщаване информация за управление на кризи.

В допълнение към признатата необходимост от укрепване на европейската устойчивост срещу сътресения на политическо равнище, 90 % от европейците смятат, че е важно ЕС да съдейства за координиране на реакцията при бедствия в ЕС и в други държави[17]. Освен това 94 % от европейските граждани считат, че когато настъпи бедствие в държава от ЕС, което е толкова значително, че тя не може да се справи сама, другите държави от ЕС следва да предоставят помощ.

## 4. В перспектива — поуки от миналото за укрепване на способността на ЕС да се справя с кризи

Щетите от катастрофални събития масово нарастват, докато общият капацитет за справяне и възстановяване от такива шокове е ограничен. Поради това ЕС е изправен пред предизвикателството да гарантира, че европейският подход към управлението на кризи е „подготвен за бъдещето“. За това е необходим силен МГЗС, който може да се адаптира към постоянно променящата се картина на рисковете. В отговор на това Комисията разработи пет стратегически препоръки.

[16] Европейска комисия, ГД „Научни изследвания и иновации“, *Стратегическо управление на кризи в ЕС — подобряване на предотвратяването, готовността, реакцията и устойчивостта на кризи в ЕС*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., < https://data.europa.eu/doi/10.2777/517560>.

[17] Европейска комисия, Гражданска защита — Евробарометър (февруари 2024 г.), 2977 / SP541, <Гражданска защита на ЕС — февруари 2024 г. - - проучване „Евробарометър“ (europa.eu)>.

***Препоръка 1: Укрепване на капацитета на МГЗС в областта на оперативно реагиране***

Успехът на МГЗС зависи основно от способностите на държавите членки. Тази основа се нуждае от допълнително укрепване, като същевременно се насърчава по-задълбочена ангажираност както в рамките на Европейския резерв за гражданска защита, така и в rescEU. От решаващо значение е както Европейският резерв за гражданска защита, така и rescEU да бъдат подготвени за ефективно справяне с трансграничните мащабни рискове на бъдещето.

Способностите на МГЗС следва да бъдат укрепени въз основа на недостатъците, установени чрез анализ на общите сценарии и цялостна оценка на нуждите на европейско равнище, като същевременно се разглеждат връзката гражданска защита — сигурност и бъдещите ѝ нужди от оперативна съвместимост като важни стратегически насоки за бъдещето. В секторите, в които са установени общи нужди и рискове, по-нататъшното разширяване на rescEU е най-ефективната от гледна точка на разходите алтернатива, както и ярка демонстрация на европейската солидарност и на ангажимента на ЕС за колективна устойчивост и реакция.

Освен това МГЗС трябва да може непрекъснато да се адаптира към развиващите се технологии и да играе водеща роля в разработването и насърчаването на ефективни и ефикасни средства и инструменти за реагиране при бедствия.

***Препоръка 2 — Подобряване на превенцията и готовността на ЕС чрез междусекторна координация, подход, обхващащ всички опасности, и силен Координационен център за реагиране при извънредни ситуации***

Наложително е всички заинтересовани страни да участват активно на всички етапи от предотвратяването, готовността и реагирането при бедствия в рамките на подход, обхващащ цялото общество/всички опасности, . ERCC доказа способността си да работи в тясно сътрудничество с различни служби по време на сложни извънредни ситуации и кризи (особено в области като ХБРЯ, сътрудничеството между гражданските и военните сили, киберпространството, хибридните заплахи, здравеопазването, логистичната подкрепа за консулска помощ и изменението на климата). Раздробяването на този механизъм в голям брой секторни структури за реагиране е неподходящо за справяне със сложни сценарии и поради това следва да бъде избегнато. Позиционирането на ERCC като междусектория кризисен център на Комисията ще обедини секторния експертен опит от различни области на политиката, като гарантира всеобхватна оперативна съгласуваност и ефективност в рамките на по-добре интегрирана система на ЕС за реакция при кризи.

Следователно е важно да се гарантира, че всички процеси на равнището на ЕС и на национално равнище са съгласувани[18], за да се гарантира издръжливост още на етапа на проектирането. Стълбът на МГЗС за превенция трябва да бъде по-добре съгласуван с други политики и програми на ЕС, които имат капацитета да окажат въздействие върху издръжливостта на обществото.

[18] Включително чрез използване на инструмента за техническа подкрепа (ИТП) и програмата „Хоризонт Европа“ на Европейската комисия.

Освен това справянето с граждански бедствия чрез използването на компоненти на сектора на сигурността или отбраната изисква систематична координация между гражданските органи, органите за сигурност и отбрана по време на всички етапи от цикъла на управление на бедствията. Гражданската и военната готовност следва да се допълват и да включват цялото общество. ERCC следва да засили сътрудничеството си с НАТО, ЕСВД и ООН (Службата на ООН за координация по хуманитарни въпроси — ОСНА), като улесни гладкото реагиране при свързани с климата извънредни ситуации или сценарии за конфликти. Същото се отнася и за обмена с избрани международни организации и държави, които притежават специализирани знания и капацитет от решаващо значение за управлението на значителни бедствия.

Освен това следва да се увеличат усилията за засилване на участието на частния сектор на равнище ЕС в специализирани задачи в областта на гражданската защита, свързани с превенцията, готовността и реагирането. Това предполага установяването на договорености за стратегическо сътрудничество със съответните частни субекти в рамките на ясно определен обхват.

***Препоръка 3 — Рационализиране на обмена на знания и експертен опит в областта на идентифицирането на риска и ранното предупреждение***

Бедствията, които обхващат целия Съюз, които са трансгранични, многонационални и междусекторни, трябва да заемат по-важно място в съответните европейски и национални оценки на риска. Това може да се постигне чрез разширяване на анализа на основните фактори за рисковете и възникващите заплахи, мобилизиране на съществуващите ресурси в различните сектори както на равнището на ЕС, така и на национално равнище, и използване на знанията и експертния опит, предоставени от трети страни. Това би могло да бъде отразено в по-цялостен преглед от страна на ЕС на рисковете, свързващ всички сектори[19].

Освен това националните органи за гражданска защита следва да увеличат обмена на знания, особено на високоспециализирания експертен опит, свързан с бедствия с малка вероятност, но с голямо въздействие. Поради това е от съществено значение да се засилят обменът на информация и оперативната съвместимост между системите за ранно предупреждение във всички държави членки с подход, обхващащ всички рискове. МГЗС/ERCC е в добра позиция да координира това усилие.

Освен това една гъвкава и всеобхватна европейска структура за управление на бедствия се нуждае от по-систематичен обмен на знания на всички равнища. МГЗС следва да бъде допълнително укрепен, за да свързва научните институции и държавите членки и да предоставя достъп до научните знания на всички съответни заинтересовани страни.

Ролята на Комисията в усилията за комуникация при риск от бедствия и кризи следва да бъде цялостно интегрирана във всички служби, за да се осигури добавена стойност за държавите членки и европейските граждани.

***Препоръка 4 — Отчитане и отговор на нуждите на уязвимите групи в рамките на съществуващите механизми за превенция, готовност и реагиране***

[19] Ролята на услугата за управление на извънредни ситуации на „Коперник“ на равнището на ЕС и на национално равнище следва да бъде засилена. След като бъде стартирана, новата спътниковата услуга на „Галилео“ за предупреждение при извънредни ситуации ще представлява важно допълнение към съществуващите системи за ранно предупреждение.

Неотдавнашните събития като наводнения, горски пожари и агресивната война на Русия срещу Украйна показаха, че уязвимите групи страдат непропорционално по време на големи бедствия. От решаващо значение е да се обърне по-голямо внимание и да се отговори на нуждите на тези уязвими групи, особено на хората с увреждания, възрастните хора и маргинализираните общности, в рамките на съществуващите механизми за превенция, готовност и реагиране.

Това може да бъде постигнато чрез различни мерки, включително адаптирани системи за ранно предупреждение и механизми за предупреждение, чрез гарантиране, че предупредителните съобщения са достъпни, ясни, водят до предприемането на действия и се предоставят на няколко езика, за да достигнат до всички слоеве от населението, чрез прилагане на адаптирани действия за готовност и реагиране, систематично включва на аспектите, свързани с уязвимите групи, в оценките на риска и чрез възможността за тяхното представителство при планирането на управлението на риска от бедствия.

***Препоръка 5 — Увеличаване на бюджета и на полезните взаимодействия и интегрирането в съответните инструменти на ЕС, за да се гарантира дълготрайно европейско управление на бедствия в различните сектори и през граница***

От решаващо значение е да се гарантира, че инвестициите на ЕС в рамките на МГЗС са както ефективни, така и ефикасни, с акцент върху устойчивостта, за да се постигне дългосрочно положително въздействие върху европейската издръжливост и живота на европейските граждани. Също така е от съществено значение да се увеличи бюджетът, когато инвестициите на европейско равнище са доказали своята икономическа ефективност и носят добавена стойност.

Освен това европейското управление на риска от бедствия трябва да бъде интегрирано във всички съответни инструменти на ЕС за финансиране. Като се има предвид нарастващият риск от бедствия и неговото въздействие върху икономическото, социалното и екологичното развитие в ЕС, е важно да се гарантира, че управлението на риска от бедствия е включено като инвестиционен приоритет във всички съответни програми на ЕС за финансиране. Всяко евро, изразходвано в тази област, спестява значителни суми под формата на разходи за реагиране, които са особено очевидни в контекста на горските пожари (приблизително 2 милиарда евро годишно).

Освен това, за да се допълни съществуващата рамка на МГЗС, механизмът се нуждае от по-голяма гъвкавост, за да адаптира своите договорености за реакция и финансиране, така че да отговаря на извънредни нужди при сложни или продължителни кризисни сценарии, евентуално чрез специфични механизми за спешно финансиране. Опростените ставки на съфинансиране и по-гъвкавите процедури за пряко възлагане на обществени поръчки са в полза на дейността на органите за гражданска защита, държавите членки и Комисията. Тези мерки ще доведат като краен резултат до подобряване на гъвкавостта и способността на МГЗС за своевременно предоставяне на съобразена с нуждите реакция при кризи.

## 5. Заключение

За да се справи с новата реалност в Европа, сега е моментът Комисията да продължи да разработва интегриран подход за управление на кризи, който да може да обедини

всички съответни служби на Комисията, които да работят по координиран начин, подкрепяйки и допълвайки ефективно усилията на държавите членки в областта на предотвратяването, готовността и реакцията. Следователно този засилен подход следва да насърчава превенцията, да укрепва готовността и да улеснява бързата и ефективна реакция при бедствия както на равнището на държавите членки, така и на равнището на Съюза.

На равнището на Комисията е необходим хоризонтален подход, за да се подобри съгласуваността, да се избегне дублирането и припокриването, като същевременно се използват потенциалните полезни взаимодействия. ERCC е естественият и най-компетентен координиращ орган, който разбира, анализира, координира и мобилизира действия във всички съответни сектори и измерения на управлението на бедствия. Раздробяването на множество инструменти в различните служби би довело до неефективност и потенциално дублиране, като по този начин би възпрепятствало интегрираното, устойчиво и ефективно европейско управление на кризи, което европейските граждани очакват.

Освен това, за да се справят с основните предизвикателства пред управлението на кризи през следващото десетилетие, а именно изменението на климата и променящите се заплахи за сигурността, Комисията и държавите членки трябва да повишат стратегическата си готовност в тясно сътрудничество със своите ключови заинтересовани страни и партньори. Укрепването на rescEU — най-ефективният и ефикасен инструмент на равнището на ЕС — би засилило издръжливостта на Съюза срещу заплахи, които биха могли да окажат въздействие върху основната структура на европейското общество.